

B.A. 5th Semester (Honours) Examinations, 2021

SANSKRIT

Course ID.: 50916

Course Code: AHSNS-503-DSE-1

Course Title: Kāvya (Sāhityadarpaṇa – 1-3 Chapter)

Full Marks: 40

Time: 2 Hours

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्योत्तरं लेख्यम् । (10 X 1=10)

- संक्षेपेण मम्मटोक्तं काव्यलक्षणं विश्वनाथमतेन सन्दूष्य तदुक्तलक्षणस्य साधुत्वं प्रतिपादयत ।
- लक्षणायाः स्वरूपमभिधाय तस्याः भेदाः सविशदम् आलोचनीयाः।
- नायकस्य लक्षणं विलिख्य तद्भेदा यथाग्रन्थं प्रतिपादनीयाः।

2. अधोनिर्दिष्टेषु यथानिर्देशं चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः । (5 X 4=20)

- व्यञ्जनास्वरूपं विलिख्य लक्षणामूला व्यञ्जना उदाहरणेन प्रतिपाद्या ।
- 'तात्पर्याख्यां वृत्तिमाहुः पदार्थान्वयबोधने' - इति व्याख्यायताम् ।
- 'विभावः', 'अनुभावः' - इत्यनयोः यथेच्छम् एकमवलम्ब्य लघुटीका लेख्या ।
- 'नरत्वं दुर्लभं लोके विद्या तत्र सुदुर्लभा ।
कवित्वं दुर्लभं तत्र शक्तिस्तत्र सुदुर्लभा ।।' - कारिकेयं सम्यक् व्याख्यायताम् ।
- 'अभिधा', 'आसक्तिः' - इत्यनयोः यथेच्छम् एकमाश्रित्य लघुटीका लेख्या ।
- 'संकेतो गृह्यते जातौ गुणद्रव्यक्रियासु च' - इति व्याख्यायताम् ।
- 'अभिसारिका नायिका', 'परकीया नायिका' इत्यनयोः यथेच्छम् एकमवलम्ब्य लघुटीका लेख्या ।

3. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं पञ्चानां प्रश्नानामुत्तराणि कुरुत । (2 X 5=10)

- काव्यस्य किं लक्षणमाह आचार्यः विश्वनाथः ?
- 'साहित्यदर्पण'स्य एकस्याः प्रसिद्धायाः टीकायाः टीकाकारस्य च नामोल्लेखं कुरुत ।
- शब्दस्य कति शक्तयः ? तासां नामानि लिखत ।
- 'साहित्यदर्पणे' कति परिच्छेदाः सन्ति? तत्र द्वितीयपरिच्छेदस्य किं नाम ?
- 'वक्रोक्तिः काव्यजीवितम्' - कस्मिन् ग्रन्थे केनोक्तमिदम्?
- 'यः कौमारहरः स एव हि वरस्ता एव' अत्र कस्यालंकारस्य स्फुटत्वम् ?
- विश्वनाथेनोक्तं वाक्यस्वरूपं प्रतिपाद्यताम् ।
- कति स्थायिभावाः सन्ति ? के च ते ?